„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом.

Претплата и огласи
шаљу се на администрацију,
а рукописи
уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући г. Л. Дунђерског, у дунавској улици бр. 15

Рукописи се не враћају

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“:

на годину:	ф. 12 или 30	дин.
на по године:	ф. 6 или 15	дин.
на четврт године:	ф. 3 или $7^1/_2$	дин.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОГЛАСИ
рачунају се 6 нов. од реда ситних слова
За жиг се плаћа сваки пут 30 нов.

Број 87. У Новом Саду, у суботу 25. јула (6. августа) 1898. Година XIV.

Русија и Румунија.

Румунски краљ, који је с престолонаследником био у Петрограду и Москви, вратио се из Русије и тиме је путовање источних владара довршено. Румунски краљ био је исто тако лепо примљен у Русији као и бугарски књаз; наравно с већим почастима, као што приличи једном краљу и суверену. Но не само званични кругови, већ и шири кругови дочекивали су румунског краља с великим одушевљењем и срдачно су га поздрављали као свог милог госта.

Овај пут има свакојако и великог политичког значаја. Некад је уплив руски у Румунији био велик. Православна црква била је она копча, која је везивала Румунију за Русију. Некад су изборни кнежеви влашки и молдавски пазили на сваки миг из Петрограда. Исто тако је и румунски народ био одан рускоме цару и народу, у којима је гледао заточнике православне вере.

Доцније се прилике мало промениле. Француска је под Наполеоном III. почела да добија утицај на доњем Дунаву, и млађа интелигенција, образована у западном духу, бојећи се „панславизма“, хтела је да Румунију што јаче наслони на запад. У исто време пада спајање Влашке и Молдавске у једну државну целину, одбацивање ћирилице и уважање латинице, чишћење словенских речи из румунског језика и т. д. „Непосредни насљедници Римљана“ хтели су да одржавају свезе са својом браћом на западу.

Но у самом народу остало је још толико симпатија према Русији, да су с том околношћу морали да рачунају румунски краљ и румунски државници. С тога је и Румунија загазила у рат руско-турски и знатно је помогла руској војсци, да код Плевне савлада хришћанског непријатеља.

Тиме је важност Румуније јако одскочила. Тек се онда видело, да при источним заплетима мора и Румунија играти знатну улогу. Румунија је некад била унутрашње растројена, имала је слабу војску и покварено чиновништво. Али у овом последњем рату видило се, да је румунска војска храбра, спремна и за сваку акцију способна. Па кад се узме у обзир географски положај Румуније, није чудо, што је Румунија постала савезник, који се јако тражи. Такав савезник није никад на одмет.

Да се Румунија толико уздигла, највећа је заслуга садашњег владара румунског. Он је, истина, Немац, те његови осећаји утичу на политичко држање Румуније; али он је способан, савестан и вешт владар, који је с истинском љубављу обгрлио своју нову отаџбину. Од једне полуазијатске државе он је Румунију начинио европском државом. Као некадашњи пруски официр, он је по примеру немачком образовао и румунску војску. И само је тако могуће било, да је мала Румунија могла да користи Русији у последњем рату.

Но Русија је учинила грдну погрешку, што је после рата узела од Румуније Бесарабију, а оставила јој је Добруџу, која никад није могла послужити као накнада. То је увредило и румунски народ и краља, и од тог доба беху прекинути односаји између Русије и Румуније. Шта више, после неколико година Румунија је ступила у тројни савез, и тиме се сасвим отуђила од Русије.

У последње време почела се Румунија приближивати Русији и резултат био је путовање румунског краља у Русију. Разуме се, да је Русија радо прихватила пружену јој руку, јер је по њу од великог значаја, да-ли ће јој у будућем рату Румунија бити пријатељ или непријатељ.

Ако Румунија и неће иступити из тројног савеза, види се, да тражи руско пријатељство, које јој и онако може више вредити него платонска љубав тројног савеза, од кога не може ништа добити. Румунија нема ништа да тражи у Турској, а ни од Русије, те је пријатељство тројног савеза по њу без вредности....

По свему се види, да Русија опет обраћа своју пажњу на европски исток.

Ајакс.

Хрватски атентат на Боку Которску.

У недељу 17. јула кренули се неки правашки излетници из Дубровника у Котор на излет. Цел том хрватском излету беше то, да се демонструје против српског обележја и живља града Котора, у коме се Хрвати на прсте могу избројити. На жалост општинска управа, скоро сасвим српска, приредила је овим хрватским демонстрантима свечан дочек. Неколико радозналих Срба Которана искупило се на обали, кад се приближио пароброд са хрватским излетницима, а да не беше њих, обала би била сасвим празна. Излетници са пароброда стадоше викати: „Живила Бока, живио Котор!“, али им се нико не одазиваше. После поздрава начеоникова излетници се искрцаше сасвим у миру и обиђоше град уз свирку музике; нису пустили од себе никаквог демонстративног усклика, и Срби их не дираху.

Али после подне охрабрише се правашки излетници. Вративши се са излета у варош, почеше узвикивати: „Живјела хрватска Бока,“ и „Живјео хрватски Котор!“ На то Срби, предвођени посланицима дром Радославом Квеквићем, Вукотићем и дром В. Тројановићем полетеше у град, да покажу наметљивцима, чији је град Котор. Но жандарми им запречише пут. Наста страховита бука, излетници се разбегоше куд који испред чибука бокељских Срба, а жандарми се оборише на Србе, те посланика дра В. Тројановића ухапсише. На заузимање Квеквића и Вукотића пустише Тројановића, којега народ дочека урнебесним клицањем. Најпосле хрватски излетници скупише се на свој брод, и тек кад се овај кренуо, почели су опет викати: „Живјела хрватска Бока! Живјео хрватски Котор!“ Муџи са обале били су одговор на то „јуначко“ изазивање хрв. излетника.

Поводом бруталног нападаја на заступника дра Тројановића написао је он чланак у задарском „Српском Гласу“, али је тај чланак заплењен. Стога нам је г. писац послао тај чланак да га штампамо, што овим радо чинимо, а чланак гласи овако:

Браћо Срби!

У нашему властитоме дому, у нашему српскоме, стародревноме граду Котору на подножју гордог Ловћена, у граду, у коме су, ту скоро, подмићени дошљаци, издајице, ренегати и шпијони, грдно злорабећи хрватско и славенско име, свој црни, старчевићански шатор разапели, да у српској јуначкој Боки, обијесним башибозлуком, тамане и вријеђају све што је Србину и и мило и свето, — у нашој властитој кући, у Котору граду, Срби браћо, у недјељу, 5. (17.) јула, домаћи изроди дрзнуше се дочекати изроде са стране.

Под фирмом хрватских излетника из српске Атене, нашега славнога Града, дођоше да пирују црни, срамотни политички пир, вријеђајући, са црвенохрватским змијским отровом напојени, српско име, српски град Котор и милу и на далеко разглашену, јуначку отаџбину нашу, Боку Которску.

Овакав крвнички јуриш, ја нијесам могао, ја нијесам смио, нити сам кадар био, Срби браћо, хладнокрвно и прекрштених рука трпјети, мирно подносећи, да ме, у својој кући, ренегат и издајица, скотски вријеђа. Не. Ја сам плануо свим жаром срца мога, да браним себе, да браним тебе, твој свијетли образ, јуначки српски народе!

Са одабраним Србима Бокељима, са цвијетом которских грађана, са српском омладином и су своја два вјерна друга, а су твоја, српски народе, два посланика, др. Радославом Квеквићем и Ђуром Вукотићем, стадох да браним нападнуту част и понос српске Боке.

На страх црној секти, која је, тамо она, пакленим урликањем, звијерски нас вријеђала: „Живјео хрватски Котор“, „Живјела хрвацка Бока“, „слава Анти Старчевићу у хрвацкоме граду Котору, испод хрватског Ловћена“, — грмјела је моја српска ријеч, јер ме у ономе часу надахнуо сам Геније српскога народа, овако: „— — — — — — у име велике српске мисли, кажем вама, — — — — — да ви лажете кад је безбожно другим именом крстите и зеленом заставом пророка Старчевића покривате. Слава српскоме граду Котору! Живјела јуначка, српска Бока!“

На овакво моје уздарје за њихов пренемили издајнички дар, стаде јаук и паклено шкрипотање зуба отровне секте, која, на своју ве-

ЛИСТАК.

Пре педесет година.

Јоца Дракулић.

Као ц. к. лајтнант у миру, живео је Јоца Дракулић у областима 12. граничарске регементе, кад оно на нашој мајској скупштини буде изречен избор војводе, и где има војводе, не може бити без војводине. Ал' Храбовски удари на Карловце, и наши противници хоће да поседну војену границу. Periculum in mora.

Сад се живо почну табори оснивати, да стану на пут уласку у војену границу оружаном руком. Јоци Дракулићу пође за руком, да код Перлеза сакупи сатније од дајчбанатске дванаесте регементе, и да оснује северно од Перлеза, на Бегеју ратни табор. Патријарх наименује Јоцу Дракулића за народног полковника. Дана 20. августа рупи противник на тај перлески табор и разбије га.

Нађоше се људи злопаки, те обедише Јоцу Дракулића, да се је продао Кишу и да је издајство учинио. Ја добијем од патријарха 21. августа у вече у мом табору код Кусића на реци Нери налог, да сместа отпутујем у Сакуле на Тамишу, и да примим команду од Дракулића над табором.

Око подне сутра дан, 22. августа приспем у Сакуле.

Опет се шпартански скупила војска наша; опет влада ред, запт и послушност у табору. Дракулића нађем снуждена, душом оборена. Кад примих команду у целом простору, он ће ми пружити руке, па рећи: „Ево их, па их вежи, јер знам, да си добио налог, да ме везана под стражом пошљеш у Земун пред ратни суд.“

„Брате Јоцо! рекох, они, који су тај налог писали, немају појма о начину, како се са царским официром, и то по моме убеђењу — невиним и криво оптуженим — поступа. Дај ти мени своју официрску чесну реч, да ћеш одавде право у Земун путовати, и тамо се војеној власти јавити, па иди с милим Богом, сам без сваке страже у Земун. А што се тиче твоје оптужбе и истраге, без сведоџбе твојих другова, и њиховог „тактичног парере“ — не може те суд вином одсудити. Међер и моју сведоџбу морају искати. Знај, да те од моје стране неће глава заболети.“

И тако би. После неколико недеља буде Јоца Дракулић као невин на слободу пуштен.

Овом приликом хоћу да споменем једну чудновату епизоду: Неки господин Пико, професор румунског језика у Паризу, напише књигу једну о нашој повесници и нашем ратовању 1848. и 1849. године.

Странац се нашао, да пише повесницу српског народа, и овога рата године 1848. и 1849. године. У тој књизи прича Пико нама, да је неко други у Сакули Јоцу Дракулића дао у гвожђе оковати и под стражом у Карловце послати. Ал' у тој књизи стоји још једна чудновата вест: да је други напад на Белу Цркву зато безуспешан био, јер је храбри Тима Ђурић, заповедник северне колоне, мртав пао од зрна при јуришу, те му војска оде назад. А тај ту „погинули“ Тима Ђурић, истина рањен, живео је после тога више година, ожени се, као удовац, узе Сентандрејку за жену, и изроди красну децу с њом, од којих је полковник од женикора, Михаил Ђурић витез од Соколграда један његов син из тог брака.

Јован Стефановић витез од Вилова,
ц. и кр. мајор.

МАТИ.

Написао J. ХЕВЕШИ.

Нису се хтели савијати, с тога су се морали сломити.

Јер обоје беху сломљени, и муж и жена, који дрхћућим гласом пред судијом изнесоше своју молбу: Хоћемо да се раставимо! Divorçons!

Оне чари, које некад њихова срца спајаху, беху нестале, раскинута беше свеза, којом су једно другом били приљубљени; растргнут кончић, који су негда сами испрели у сјајном предиву љубави, младости и одушевљења.... Олтар, који подигоше у својим срцима, беше разорен. — Било па и прошло.

А то све зато, што се ниједно није хтело савијати. Он беше горд, а она непопустљива. Њему је годила мирна и тиха кућа, у коју не продираше никакав други блесак, до само сунчани зраци љубави и јутарња румен среће; она је опет волела светску тишину, сјај, красоту и раскош, живе и бурне забаве. Она је тако научила у кући својих родитеља, те је така хтела да буде и у њеној рођеној кући....

Када се узеше, нису се управо ни познавали, нису познавали ни своја срца, ни нарав, ни жеље, ни страсти. Они се састадоше у оном пламену љубавног жара, и тај пламен приказиваше их обоје у идеалној бенгалској светлости. Њихова љубав отпочела је као каква идила а из те идиле постаде трагедија, где је у последњем чину Темида*) главну улогу играла.

Осам је година прошло, док дођоше до овог последњег чина. Осмогодишњи заплети доведоше их до таковог решења. На једној страни неспоразум, на другој оскудица у њежном осећају, овде гнев, тамо безобзирност, овде пркос и свађа, овде строгост и неразум, с ове стране лакоумна непажња и сујета — то беху главне улоге у брачној драми, а уз то још љубомора и неповерење.

Из почетка је изгледало, као да ће се ова идила сретно свршити. Дође рода и донесе у кљуну синчића: лепо чедо, плавих очију и плаве косе, које је за неко време непријатељске странке обезоружало, и које растера оне мрке саветнике, што својим дошаптавањем и потказивањем отроваше њихов брачни живот. Изгледаше, као да је осмејак тога детенцета сјајнији, него сваки таштн блесак, и као да је оно слатко његово гукање чаробније, него најбујније забаве, али тај сретни обрт није дуго трајао. Отуђивање и неспоразумљење међу њима беше толико отело маха, да се већ више нису разумевали а да једно другом нису више могли опростити. Жена се бацила у вртлог великог света, а он се у својој суморности затворио у собу, тражећи утехе у свом малом детету.

Али и кроз његова затворена врата допираху гласови, да му жена изван куће тражи срећу, да јој се неки инжињер удвара. Али то беше само песак, који су сипали у очи, но он је све то веровао, јер је радо веровао, пошто је држао, да је његова жена кадра тако што учинити, јер се радовао, да ће имати ново оружје, што ће употребити против своје жене..... А она се није бранила... Понос јој забрањиваше, да објасни неспоразум, и да сузбија лажне клевете. Она се није бранила од његове оптужбе нити је ишла за тим, да ослаби његове прекоре.....

И тако је имао судија да каже последњу реч.

* * *

*) Богиња правде и значи суд.

лику бруку и грдило, присиљена бјеше гледати мене, по сред српскога града Котора, мене, српскога народнога посланика, гдје часно вршим без обзира, без страха, са погибељи живота, своју свету, патријотску дужност.

У овоме бурноме и свечаноме часу, кад се грдним нападачима за вазда угасила хрватска старчевићанска звијезда над српским Котором, нама Србима сијнуло сунце, јер је и само сунце обасјало и посветило патријотско прегнуће наше, хрватској секти дође у помоћ оружана жандарска сила, здружена са полицајским стражарима, такозване хрватске опћине, у српскоме граду Котору.

Опкољен са свих страна од проти мени наперених бајонета и голих сабаља, подизао сам своју десну руку и, неустрашиво упирући прстом у гомилу дивље секте, са снажном српском ријечи, непрестано сам јој сасипао у њезина прождрљива жвала, њезине правашке лажи и увриједе.

Жандарска сила, по још до сад непознатоме бефелу, али по познатоме систему, служећи се формулом: „У име закона“, и, као што један жандар рече: „Im Namen des Gesetzes“, прогласи мене уапшеним и одведе ме у државну тамницу. Проти таквоме поступању, ја сам одмах просвједовао и као слободни грађанин и као српски народни посланик.

Праћен голим сабљама и бајонетима, ступао сам, кроз српски град, у тамницу, ведра чела и чиста срца, дубоко увјерен и одушевљен да сам бранио и обранио тебе, мој мили српски народе!

У томе часу осјећао сам неку вишу силу, која ме напријед вуче, неку божанствену моћ српскога патријотизма, у мојим младим, српством очеличеним грудима!

Ох, сад тек схваћам како је лијепо, како је свето, како је поштено, како је српски, за тебе, мој мили српски роде, и погинути, а камо-ли њеколико часова у тамници бити!

Послије њеколико часова тамнице, државне власти досјетише се . . . . и пустише ме на слободу . . . . У тај мах, пред државним властима, ја сам поново, проти своме уапшењу енергично просвједовао, наглашујући, да сам учинио само своју дужност, као Србин и српски народни посланик.

Пред тамницом сакупљени српски народ и омладина узданица, бурно поздрављаше, весело честиташе и клицаше ми: Слава и Живио! На раменима ме Срби ношаху, руке рашириваху и ми се грљасмо и целивасмо и за јуначко питасмо здравље.

Српски народе! Сву ову почаст и славу, ја сам намијенио само теби, твојој срећи, твоме витештву!

То бијаше за мене најсретнији, најсвечанији дан мога живота!

На тај незаборавни дан ја сам се свечано заклео, да ћу све, и свој живот до потребе, жртвовати, српски народе, у светој борби за твоју част, за твоје славно и велико српско име!

Проникнут чистим патријотским осјећајима, као што је чист и бистар ловћенски горски кристал, да сам вас бранио и обранио, Срби браћо, шаљем вам братски српски поздрав и кличем: Слава стародревноме, српскоме граду Котору! Живјела српска, наша мила Бока! Живјео српски народ!

Рисан, 6. (18.) јула 1898.

Др. Владимир Тројановић,
српски народни посланик.

Римска пропаганда на Истоку.

Ту скоро издала је конгреација de propaganda fide свој извештај о успесима католичке пропаганде на Истоку. Ова пропаганда води се с особитом енергијом, па је и наш народ немило осећа. Навешћемо некоје податке из реченог извештаја.

Откако је Аустрија заузела Босну и Херцеговину у тим земљама знаменито је порастао број католицима. Сад их тамо има 334.142 (петина целога становништва). У Сарајеву и Травнику имају католичке семинарије, којима управљају језуити, уз то има у Травнику и католичка гимназија. Скоро у свакој вароши има по који добротворан или просветни завод, којим управљају фратрови или думне. Неоспорно у те две земље католичка пропаганда постизава знамените успехе.

У Румунији данас има 152.000 католика. За четири последње године број им је порастао са 40.000 душа.

И у Црној Гори расте број католицима. За последње три године порастао им је број са 1000 душа, тако да данас у Црној Гори има 6350 католика.

Чудно је, да у Македонији католицизам не може да напредује, ако пропаганда тамо и ради неуморно. У цариградском апостоличком викарству, под чијом духовном јурисдикцијом стоје Цариград, Солун и Битољ, па у Малој Азији (осим смирнанске епархије) с острвима има 45.000 католика. За последње три године број католицима није порастао, али је за то број свештеника порастао од 200 на 300.

Бугарска је подељена на софијанско-пловдивско апостоличко викарство и на никопољску (рушчучку) епархију. У првој управљају капуцини и тамо има 14.800 католика (у 1895. год. било их је 12.800) са 23 цркве, 27 свештеника и 37 школских и духовних завода; у другој управљају фратрови пасионисти, број католика допире до 12.000 душа, имају 10 цркава, 14 свештеника и 10 школских и добротворних завода.

У Грчкој и на Архипелагу имају 3 арцибискупије: атинску, коријатску и наксоску, и 4 бискупије са 34.710 душа, 189 цркава и капела, 109 свештеника, 2 семинарије и 72 школе и духовна завода.

У азијској Турској има 129.680 католика латинскога, сирискога и сиро-халдејског обреда (1895. год. било их је 128.700) са 210 свештеника и 528 школа и духовних завода.

У Мисиру управља црквом апостолички викар у Александрији. Тамо има 57.420 католика латинског обреда и 17.416 католика других обреда. Тамо црквом управљају францишкани, који имају 42 мисионарске позиције, 64 цркве са 94 свештеника и 81 школом. Уз апостолички викаријат има још коптско-католичка патријаршија. Копта католика има до 20.000 и број им је за три године удвојен, јер римска пропаганда живо ради међу Коптима.

У Хабешу има апостолички викаријат у Кефену, где има и католичка семинарија са 10 школа. У Хабешу има до 30 000 католика, који спадају у етиопски обред.

Штампа у служби лажи.

Под тим насловом доноси „Глас Црногорца“ овај чланак:

„Арнаутски вандализам око Берана дао је повода великом дијелу европске штампе, да доноси о црногорско-арбанашкијем односима извјештаје сасвијем неистините: па се то упорно наставља и пошто се успоставио ред, и пошто је дјеловање наше владе у тој ствари све те извјештаје изобличило.

Док то чине извјесни листови, којијема је дужност да муте појмове и да оптерећују Црну Гору пред јевропскијем јавнијем мњењем, то се може разумјети; али када такве лажи распростиру озбиљни органи, којијема је сврха да служе истини, заиста се човјек мора дивити.

У Берлину је почео љетос излазити „Der Orient“ у мјесечнијем свескама на њемачком језику, у ком има чланака и на француском језику, и њеко се нашао побуђен, да нам пошље 3. број тога листа и то свеска за јули.

Ту наодимо чланак „О положају у Арбанији“, у ком се браће Арнаути и турски чиновници од цетињскијех и биоградскијех дописника, а све зло, што влада у Арбанији, приписује се „злијем сусједима, којијех има по арбанашкијем границама више него игдје на свијету.“

Ти су зли сусједи: Србија, Бугарска, Грчка и Црна Гора. Пошто је писац у краће карактерисао дјеловање трију првијех, на дуго се заустављa с Црном Гором, која хоће да постане српском царевином. Особито су напори с Цетиња удвостручени у Арбанији од како се насљедник Италијанског престола оженио са црногорском Књагињицом. Него је срећа, што је садашњи турски преставник у Берлину Тевфик-паша, који је прије био на Цетињу, чинио да се пограде куле по граници, које сада не даду да Црногорци упадају у Арбанију! Али већ прошле године свакога је изненађивало (а наравно највише писца!...) оскврњивање час цркава, час џамија, што је изазвало огорчење између католика и мухамеданаца, који су до тада у великој слози живјели. Очевидно је, да је ту био прст онога, ком иде у рачун неслога Арбанаса. Ко је и последњи пут бацио искру код Берана, свакоме је јасно. Па да није зао сусјед Црна Гора!

Него срећом сам се писац издаје. Црногорску политику у Арбанији живо подржава италијанска влада, која има уплива у Арбанији још из доба млетачког, па и сада тај уплив подржава италијанскијем школама. Главни је преставник те италијанске тежње сами италијански консуо у Скадру, кога потпомаже његов француски колега, само да се даде отпор Аустро-угарској, чији се велики уплив тумачи њезинијем издржавањем католичког свештенства и многобројнијех школа. „Уз аустријског консула стоји у првом реду скадарски бискуп, који из Беча добива књажевску апанажу, те бди над аустријскијем интересима у Арбанији преко својијех агената, којијех има скоро у свакоме мјесту.“

Са католицима су мухамеданци живјели од вајкада у највишој љубави све докле их није онај „зао сусјед“ завадио између себе. Него и католици и мухамеданци заједничком мржњом дишу противу православнијех, који живе у јужној Арбанији. А оно мало православнијех, што живе у сјеверној Арбанији, пружају Црној Гори добродошао изговор, да се мијеша у сусједној Арбанији. Арбанаси немају што понијети из сиромашне Црне Горе, али Црногорци, помоћу православнијех Арбанаса, ускачу у богата арнаутска села, и за то је лозинка арнаутска: „Сјеци рају, или посјече раја тебе!“

Да писац достојерније престави стање у Арбанији, навео је ову лозинку арнаутску изворнијем језиком — српскијем, а у загради је превађа на њемачки!

И тако оправдава арнаутске сјече. Ово је извод тог извјештаја, који има да исправи криве појмове о Арбанији у јевропској штампи, обманутој дописницима из Биограда и Цетиња, и ми га доносимо, да се види, како се јевропско јавно мњење обмањује, и како се бесавјесно штампа понижава.

У истом духу пише и „La nuova Albania,“ орган политичког одбора арбанашког у Напуљу, који је такођер љетос покренут као и „Der Orient“ у Берлину. Из свега се види, да с једног извора црпе надахнућа. Само што напуљски лист не оптужује италијанску владу, да потпомаже црногорску политику.....“

† Кнез Бизмарк.

Засебно издање службеног листа „Рајхсанцајгера“ доноси овај царски указ, упућен канцелару кнезу Хоенлоу из Фридрихсруа:

„Са својим високим савезницима и с целим немачким народом стојим ја жалостан поред мртвачког одра првог канцелара немачког царства, кнеза Отона Бизмарка, војводе од Лауенбурга. Ми који смо били сведоци његова дивног делања, који с дивљењем гледамо на њега као на вештака државничке вештине, као на неустрашивог борца у рату и миру, као на најоданијег сина отаџбине и највернијег слуге свог цара и краља, дубоко смо потресени смрћу човека, у коме је Господ Бог створио оруђе, да њиме оствари неумрлу мисао јединства и величине Немачке. Није пригодно сада ређати сва дела, која је посвршавао велики покојник, све бриге, које је он поднео за цара и државу, све успехе, које је постигао. Оне су и сувише разнолике и велике, и само ће их историја урезати у своје тучане табле. А мени се не може на ино, да пред светом дадем израза једнодушној жалости и захвалном дивљењу, којим је испуњен данас цео народ, и да се у име целог народа заветујем, да ћу оно, што је он, велики кацелар, створио под царем Виљемом Великим, одржати, изидати и, ако затреба, имањем и крвљу бранити. Бог нам помогао у томе. Налажем Вам, да овај мој указ обнародујете“.

Његово Величанство цар и краљ Фрања Јосиф послао је кнезу Херберту Бизмарку овај телеграм: „Ишл. Вашу Прејасност и целу Вашу породицу молим, да поводом смрти Вашег господина оца примите израз Мојег најсрдачнијег саучешћа, које Ја тим више осећам, што Ме овај тренутак подсећа особито живо на Моје личне односе према покојнику. Нека Вам у Вашем оправданом дубоком болу буде у неколико утеха помисао, да је његов спомен непролазан. Фрања Јосиф“.

Изјаве саучешћа послали су још саски краљ Алберт, принц Хенрик (из Фузана), краљица енглеска Викторија, краљ италијански Хумберт и султан Абдул-Хамид.

Лешина кнеза Бизмарка, пошто је балзамована, затворена је херметички у тучан сандук, и тако ће остати шест недеља у мртвачкој соби, док се не сазида маузолеј, у коме ће кнез Бизмарк бити сахрањен. Маузолеј се налази у Саској Шуми преко пута од дворца кнежевског.

Шпањолско-американски рат.

Сад већ изгледа, да ће мир између Шпањолске и Америке кроз кратко време бити успостављен. Још пре неколико дана јављено је, да је шпањолска влада готова, да прими услове за мир. Сад јављају из Уешингтна, да је председник Мак-Кинлеј ономад ујутру изјавио, да је добио званичну депешу, по којој Шпањолска пристаје на америчанске услове, и да сваки час очекује званичан одговор. Са неутралне стране саветовали су зараћеним странкама, да што пре склопе примирје, јер бескорисно проливање крви на Куби, Порторику и Филипинима још увек траје.

Закључак мира.

Из Уешингтна јављају, да је председник Мак-Кинлеј изјавио, да је добио званичан пристанак Шпањолске на услове за мир, и да очекује сваки тренутак званичан одговор.

Са острва Кубе.

Из Плаје дел Есте јавља се, да између усташког вође Гарсије и једног шпањолског одељења беше жестоке борбе, у којој је Гарсија победио или је бар задржао свој положај. По кубанским вестима усташи су запленили два топа и потукли су шпањолску коњицу.

Са Порторика.

„Њујорк Хералд“ јавља из залива Гвајама, да је капетан Гудрихс са крсташице „Сен Пол“ у понедељак заузео Аројо и Гвајамо; обадва места употребиће се као складишта. Једно одељење ће се искрцати по свој прилици у Гвајаму, па ће се учинити заједнички марш на престоницу Сан Хуан де Порторико.

Догађаји у Шпањолској.

Шпањолска штампа отворила је рат против Сагасте, против мира и против његових евентуалних последица у унутрашњој политици.

Политички преглед.

— **Криза у Аустрији.** Бечка „Extrapost“ саопштава из Будимпеште: У овдашњим се упућеним круговима тврди, да гроф Тун намерава већ у најближе доба распустити царевинско веће. Разлози, што га при томе воде, смерају за тим, да се уведе нови изборни систем. Разуме се, додаје лист томе, да ће бити нови изборни сустав наперен против радикално-народних странака. — „Montagspresse“ брзојавља из Будимпеште: Путовање заједничкога министра финансија Калаја није тако без важности, како се приказује с официјозне стране. Калаји је у конференцији са Банфијем тумачио жељу аустро-угарске владе, да се барон Банфи или задовољи § 14. или да пристане на нови шестмесечни провизоријум. За тих шест месеци гроф Тун би на темељу § 14. променио изборни ред и сазвао ново царевинско веће.

— Хоћемо, да се раставимо, рече муж хладно, а глас му је дрхтао од узбуђења.

— Да-ли и ви на то пристајете, госпођо? запита судија.

— Пристајем, одговори она кратко и диже поносито главу.

— А узрок разводу?

— Међусобна одвратност.

То исто рекоше обадвоје скоро у исти мах.

— Имате-ли деце?

— Имамо.

— Колико?

— Једно.

— Мушко?

— Јест.

— Колико му је?

— Седам година.

— По томе остаје код свога оца, то бар знате, јел те?

— Али . . . .

Није могла даље говорити, јер јој порцни испред очију.

— Вама је позлило, госпођо?, запитаће судија.

— Не чини ништа.

Па стаде трти чело. Усиљаваше се, да се насмеши.

— Како рекосте, господине саветниче? Дете остаје код мога мужа, његова оца?

— Наравно. Ја мислим, да сте се ви у томе споразумели!

— А зашто код оца?

— Јер закон тако наређује.

— А зар се ту не може ништа изменити?

— Не може, осим ако се отац одрече свога детета.

Она баци молећи поглед на свога мужа; он је стајао хладан, укочен као кип! . . . Не, ни сузама ни молбом није се дао умекшати.

За часак није се могла решити, шта да чини, али јој онда уједанпут севну кроз главу демонска мисао . . . . Има још друкчије средство од суза, и она ће, помисли, размрскати тај каменити колос.

— Господине саветниче!

— Шта желите?

— То се дете не може предати овом господину.

— Жао ми је, госпођо, али . . . .

— Ја опет кажем, да се то дете њега ништа не тиче, јер он није његов отац.

Настаде мучна тишина. То признање и самога је судију потресло.

Она баци изазивајући поглед на свога мужа, мислећи у себи нека сад одговори, ако може!

Али овај је још једнако стајао као укочен на своме месту, и само продирући поглед његових очију показиваше, каква се бура диже у његовој души.

— Имате-ли што да приметите на ово? запита га судија.

— Имам, одговори он чврстим гласом. Ова жена, која себе сама излаже срамоти, да би пошто по то задржала своје дете, за којим тако гине, та жена мора остати моја супруга; сад увиђам, да је она добра мати, а кад је добра мати, онда немам разлога, да је немилосрдно мрзим. Господине саветниче, ја повлачим моју бракоразводну тужбу!

Ментор.

Одговор барона Банфија био је негативан. Одлука ће пасти у најближе доба у Ишлу.

— **Цар и регент**. Ових дана је коресподенција између цара Виљема II. и грофа Ернста Липе-Бистерфелдског, регента кнежевине Липе-Детмолд, изазвала општу сензацију. Гроф Ернст се потужио цару, како официри детмолдског гарнизона не поздрављају на улици његову супругу и децу, па кад је тражио од генерала објашњења, овај се позвао на упутства, добивена од цара. На то је цар Виљем одговорио овом оштром депешом:

„Регенту, што је регентово; генерал се влада само по мојим упутствима. У осталом измољавам себи онакав тон, какав сте се Ви усудили употребити.

Виљем, цар и краљ“.

Испрва су сви кругови посумњали у њихову истинитост, но данас их потврђују све новине, јер се берлинска „Tägl. Rundschau“ распитала на меродавном месту и добила потврду. Није само установљено, да-ли је одговор цара Виљема дословце аутентичан. Спор између Берлина и малог Детмолда потиче од времена, кад је изабрани суд досудио право наследства грофу Ернсту Липе-Бистерфелду, а не цареву шураку кнезу Адолфу, који је после смрти последњег кнеза изумрле лозе преузео регенцију земље. Цар је био овом пресудом озловољен, али му се морао покорити, пошто му је председавао саски краљ, а суделовали су први правници и стручњаци немачки. Да даде одушке својој зловољи, цар није дуго промишљао, већ је у наглости управио свом шураку, кнезу Адолфу, брзојав, у коме вели, да кнежевина неће никада добити бољег регента од њега. А кад је гроф Ернст преузео регенцију, пруски посланик у Олденбургу, Билов, који је био оверовљен и код кнеза Адолфа, није од сада више оверовљен код грофа Ернста, те су тиме прекинуте дипломатске свезе између Берлина и Детмолда. Сплеткарење и чаркање трајало је између дворова потајно, а пруски генерал, који заповеда војсци у Детмолду, добио је налог, да се држи пасивно, шта више он и часници посаде с момцима управо су регентову породицу игнорували. „На то је, како „N. Baier. Landeszeitung“ пише, „управио гроф Ернст писмо цару Виљему, у којем је најсмернијим и најучтивијим тоном, као сваки поданик, замолио, да цар прибави својим налогом и код војске послушност. Гроф Ернст пошао је с тог становишта, да ни мало не јача ауторитет и монархичко начело, кад народ види, како један генерал не слуша заповест земаљ. владара, па се услед тога и часници и војници дижу против ауторитета. Тога мњења није он речима изрекао, већ га је само најблаже из далека наговестио. Гроф Ернст смео је очекивати достојан одговор, но примљена брзојавка од цара управо га је поразила. Регент је на то саопштио своје писмо и царев одговор осталим савезним кнезовима, те их је упозорио на последице, које би услед овакога поступка могле и по њих настати Што се данас збило регенту, може се сутра збити другим кнезовима. С тога се и нехотице намеће немачким кнезовима питање, да-ли они имаду по енглеском начину делити судбину индијских кнезова, који су подвргнути британским резидентима с потпуном цивилном и војничком врховном влашћу. Регенту кнежевине Липе не свиђа се та улога, па је с тога свог заступника опуномоћио, да се потужи против цара у немачком савезном већу. Из овога се види, како Пруска иде систематски за тим, да целој Немачкој натакне на главу пруску „Пикелхаубу“.

— **Са острва Крита**. „Пол. Кор.“ јављају из Канеје! При састанку критске народне скупштине интерпелисан је председник њезин, зашто скупштина не би створила готов чин тиме, што би позвала грчког принца Ђорђа, да заузме место ђенерал-губернатора Крита, пошто је он и онако у предлогу за то место са стране неколицине великих сила. Председник је одговорио, да би то било против интереса отаџбине. Кад би скупштина у тој ствари пренаглила, не би принца хтеле признати ни оне велике силе, које су сада за њега, и његова би кандидатура онда коначно пропала. Скупштина је одобрила ово мишљење председниково.

— **Грчка**. Из Тесалије никако да долазе добри гласи. Откако су из ње Турци изашли, стоји са поретком и јавном безбедношћу врло трајаво. На све стране врве разбојничке чете, које сербез иду по вилајету, јер жандармерија није поуздана, а војни министар не да војнике у помоћ жандарима, позивајући се на то, да је употреба војника у служби, која није чисто војничка, уродила рђавим плодом у рату. Турци су Тесалију предали у сразмерно уређеном стању, а од грчке стране ништа није учињено, да се заведе уредна управа. Свуда се опажа недостатак организаторска рада, па би за ту ману хтели да кривицу баце на Турке.

Позив на претплату.

Крајем прошлога месеца истекла је претплата свима оним нашим претплатницима, који су се до краја јуна на „Браник“ претплатили. Овим умољавамо исте наше претплатнике, да претплату благовремено понове, како уредно разашиљање листа не би запињало.

Мислимо, да није нужно „Браник“ препоручивати. Наш је лист покренут у најбољој намери, да користи народу у овом тешком времену, кад се још само преко новина може чути независан српски глас. С тога држимо, да правим пријатељима народа мора ићи у прилог, да се овакав лист не само одржи већ и рашири. На њих апелујемо овим позивом на претплату. Према јачем одзиву српскога света, можемо и ми више порадити на усавршењу листа. Наша је главна цел, да овим листом истински послужимо народу, да задовољимо његове потребе. Да то постигнемо, ми не жалимо моралних и материјалних жртава.

Претплатна је цена „Бранику“.

На годину . . . 12 фор. или 30 дин.
На по године . . 6 фор. или 15 дин.
На четврт године . 3 фор. или $7\frac{1}{2}$ дин.

А може се претплатити месечно. Месечно стаје „Браник“ 1 фор. или $2\frac{1}{2}$ дин.

Претплата се шаље поштанском упутницом на Администрацију „Браника“.

У Н. Саду, 1. (13. јула) 1898.

Издаватељство и уредништво „Браника“.

Новости из места и из народа.

Нови Сад 24. јула 1898.

— **Самоубиство**. У прошлом броју јавили смо, да се у Бечу убио овдашњи лекар др. Едвард Левингер. Самоубица беше овде признат зубни лекар, који је заслуживао на годину 4—5000 фор. Патио је од сушице, па да сам себе завара, употребљавао је морфијум, који му је истина болове на неко време ублажавао, али му је нервни систем сасвим пореметио, тако да му је у једном наступу болести дошла помисао на самоубиство.

— **Двадесетпетогодишњица Сима Матавуља**. „Бранково Коло“ доноси поводом 25-годишњице рада српског књижевника Сима Матавуља ово: „Наш најбољи данас приповедач, Симо Матавуљ, завршује прекосутра двадесетпету годину свога књижевног рада. Године 1873., 25. јулија (6. коловоза) угледао је света први умотвор Матавуљев у 63. броју Narodnoga Lista Задарскога. Беше то песма Ноћ у очи Ивањдана (у 22 строфе по 4 стиха). У њој се описује идила на селу и народни обичаји тога дана. Дакле, и Симо је почео своју књижевничку каријеру песмом, као, ваљда, и сви српски књижевници. Али, после још неколико ситнијих песама, опрости се Симо с појезвјом у везаном слогу, да вам уз Л. К. Лазаревића, буде најодличнији представник српске реалистичне приповетке. Још је у истом листу штампао надгробно слово своме добротвору грофу Илији Јанковићу. Кад се образовала српска странка, те напустила Narodni List, орган народне странке, и основала у истом Задру Српски Лист, (данас Српски Глас), орган српске народне странке, Матавуљ се, дакако, придружио овој. Прва прича Симова, која је изазвала пажњу, беше На Бадњи Дан, штампана у Српском Листу 1881., а 1886. освоји име његово својим причама у Огњановићеву Јавору и наше крајеве својим причама из Црногорскога живота. Од то доба пише Симо по разним српским и хрватским листовима. Прва збирка, у књизи штампаних приповедака угледа света у Новом Саду, 1888. Од тада је излазила једна по једна књига Матавуљевих приповедака скоро сваке године:

1. Из Црне Горе и Приморја, Нови Сад, 1888. — 2. Из Црне Горе и Приморја, књига друга, Цетиње, 1889. — 3. Iz primorskog života, Загреб, 1890. (Издање Matice Hrvatske.) 4. Ново оружје, Београд, 1890. (Издање и награда Српске Краљ. Академије.) 5. Из Београдског живота, Београд, 1891. 6. Са Јадрана, Београд, 1891. 7. Ускок, Београд, 1892. (Издање и награда фонда Илије Коларца.) 8. Бакоња Фра Брне, Београд, 1893. (Издање Српске Књижевне Задруге.) 9. Из разнијех крајева, Мостар, 1893. (Издање В. Радовића.) 10. Вилина књига, Београд, 1894 11. Завјет, Београд, 1897. (Издање Српске Књижевне Задруге.) 12. Приморска обличја (налазе се у штампи).

У тих дванаест књига има 35 приповедака (из Црне Горе, из Херцеговине, из Далмације, из Дубровника, из Београда), два романа (Ускок и Бакоња Фра Брне) и једна драма (Завјет); а преко двадесет их је растурених још приповедака по разним календарима (Орлу, Dubrovniku,) часописима (Летопису, Колу, Јавору, Зети, Црногорци, Делу, Искри, Бранкову Колу) и по фељтонима разних листова. Симо је много и преводио особито позоришне комаде, а и новела, с италијанског, а највише с француског језика. Матавуљ је сваком причом својом испочетка освајао, а доцније утврђивао леп глас у нашој књижевности и заузео с правом прво место међу нашим модерним приповедачима.

Симо се Матавуљ родио у Шибенику у Далмацији, у Далмацији се учио школама и био неко време учитељ, па је отишао рано на Цетиње за професора у тамошњој гимназији; но неко је време био у Паризу као надзорник Црногорских младића, који су се онде васпитавали. Пре осам година прешао је у Србију, где је најпре био професор у гимназији, а сада је чиновник у министарству спољних послова. Данас је Симо у најбољим годинама својим. Поздрављајући му двадесетпетогодишњицу обилнога и врснога књижевнога му рада, желимо му, да, са златним својим пером, дочека и златни јубилеј књижевниковања свога, своју педесетогодишњицу. Боже дај!“

Сутра, 25. о. м., примаће уважени слављеник честитања у Београду.

— **Манастирска слава**. Пишу нам из Ковиља: „Манастир Ковиљ, та узданица нашег имена и вере православне у Бачкој, прославио је ове године свој светац сјајније, него обично. Лепа, у византијском стилу саграђена црква на левој обали Дунава, а на десној саборница сремског Сиона доминирају овим пределом, а као видљиви знаци српске побожности такмаче се у изразима величине српске. На дан арханђела Гаврила искупила се у манастиру силна Србадија, да буде живи сведок и учесник славе манастирске, и да тихом молитвом израза даде својим хришћанским осећајима. Вашарџије, болесници, просијаци, заветници и силан побожан свет из даљњих крајева српских прекрилио беше поље манастирско, а монаси ужурбали се по ходнику и дворишту манастирском, вршећи своје духовне и гостбинске дужности, јер беше и таких гостију, које је већ по дужности требало угостити. Службу је обавио предстојник манастирски архимандрит Анатолије Јанковић уз суделовање пароха Емила Степановог из Титела, пароха Стевана Стевановића из Ковиљ-Сентивана, оца Пахомија калуђера, катихете новосадске гимназије Михајла Миловановића и два манастирска ђакона, а на јектенија одговараху богослови и ђаци карловачки, који се у знатном броју беху искупили. Архимандрит Јанковић је у цркви народ о међусобној љубави учио. После службе ношена је литија око цркве. У трапезарији одржан је свечан обед, на коме беше доста гостију са стране.“

— **Српкиња доктор хемије**. Гђца Милица А. Јакшићева, кћи пок. Алексе Јакшића, једнога од вођа првог херцеговачкога устанка и унука војводе Богдана Зимоњића, рођена у Боки Которској, у Новоме, при крају самога устанка, свршила је науке на женевскоме универзитету и пре неколико дана положила испит са одличним успехом из природних и физичких наука и добила је титулу: доктора хемије. Гђца Милица прва је Српкињица из тих крајева, која је свршила више науке. У добри час да Бог да!

— **Босанско-херцеговачка депутација**, која је ради уређења српско-православне црквене автономије у Босни и Херцеговини отишла у Цариград, примљена је од султана Абдул-Хамида у аудијенцију, а тако исто и од васеленског патријарха, с којим се воде преговори о уређењу црквене автономије у поменутим земљама.

— **Са српског прстена**. Г. Никола Арсеновић, свршени богослов из Сомбора, верио се са гђцом Маром Брежовском из Новог Сада. — Срдачно честитамо вереницима.

— **Земљотрес**. Из Задра јављају, да је у Сињу ономад и јуче било више потреса земље, и то неколико јаких.

— **Дилетантску представу са игранком** приређује српска молска омладина уз суделовање г. Владислава Алексића из Петрова Села у недељу, 26. јула (7. августа) 1898. у просторијама велике гостионе са овим распородом 1.) „Љубавно писмо“, шаљива игра у једном чину од Косте Трифковића. 2.) Школски надзорник, шаљива игра у једном чину од Коста Трифковића и 3) игранка.

Новости са стране.

— **Болест данске краљице**. Краљица данска Луј за беше опасно оболела, но сад јој је мало боље. Ономад се шетала са удовом царицом руском Маријом Феодоровном. Око краљице се искупила њена деца, међу којима је и принцеза од Велса, а краљ Ђорђе од Грчке, син краљице Луј зе, такође је отпутовао из Екс ле-Бена својој оболелој матери.

— **Превара са матуритетским писменим задаћама**. О том сензацијоном догађају пишу новине у Баварској ово: Приликом овогодишњег писменог испита зрелости ушло се у траг великом швиндлу, који се већ од дуже времена на баварским средњим школама терао са задаћама, што су биле одређене за писмени испит зрелости. Позната је ствар, да се те задаће држе у великој тајности, па ипак се нашло неваљалих и бесавесних људи, који су те званичне тајне на зло употребили. Већ од дужег времена се опажали знаци те преваре, али се није ништа могло доказати. Но има томе већ више година, како је професорима разних средњих школа редовно упадало у очи, да су ученици, који су за цело време свога школовања најгоре белешке из предмета добијали, на писменом испиту зрелости своје задаће без погрешака израђивали. Обичај је у тим приликама тај, да баварско министарство просвете у запечаћеним писмима шаље дотичне задаће управама појединих школа, те се задаће пред ученицима изваде из куверта и таде им се саопште. Па тако је било и приликом овогодишњег испита зрелости у једној средњој школи у Минхену. Но како се свакој превари најпосле уђе у траг, тако је било и сад; јер професор математике, саопштавајући дотичну задаћу, спази, како је један од најлошијих ученика извадио из џепа више исписаних листи артије, те их стаде упоређивати са задаћом, коју је баш професор диктовао. Професор одмах конфискује те листове, и констатује, да се на њима налази цела математска задаћа без погрешке, лепо и чисто израђена. Ученика одмах одведе пред управитеља, који га подвргне оштром испиту у накрст (Kreuzverhör); ученик се најпре измотавао и правдао, али најпосле мораде све признати, како је он још пре више недеља писмене задаће из свију предмета купио од једног помоћника у штампарији, у коју је министарство те задаће дало штампати. При даљој истрази дознало се, да је тај исти помоћник већ од више година продавао задаће Минхенским и другим страним матурантима и тиме терао читаву трговину. Чим се дакле министарству учинила пријава, ово је одмах по свима средњим школама Баварским телеграфски обуставило израду већ започетих испита, а онај помоћник из штампарије предан је суду. — Сад је за многе матуранте, те и за оне од прошлих година, настало шта више и то по њих опасно питање, неће-ли се накнадно уништити испит и код ученика пређашњих година, код којих се буде доказало, да су у тој беспримерној превари учествовали.

— **Парница између Золе и Жидета**. Пред париским полицајским судом била је 22. јула (3. августа) о. г. расправа у парници, коју је покренуо познати Емил Зола против сарадника листа „Пти Журнала“ Жидета и Маринонија због увреде Золина оца. Суд је после говора заступника тужитељева Лаборија осудио Жидета на глобу од 2000 франака, Маринонија на 500, а управитеља „Пти Журнала“ опет на 500 франака глобе, а сву тројицу солидарно на накнаду штете од 5000 франака и на 10-путашње штампање пресуде.

— **Интересантно посматрање**. У немачком Archiv der gesammten Physiologie неки А. Бете (Bethe) на основу својих посматрања доказује, да сваки човек има своју воњу, по којој га разазнаје не само пас, него и људи, који имају осетљив нос. Тако Бете зна једнога господина, који ће везаних очију у друштву од 20 и више лица свако лице по воњи му познати, па нос му каже, да му је у његовој соби био ко у његовом одсуству, или код каква познаника. Ова своја воња не рађа се са човеком, него се развија мало по мало, а потпуно је развијена у доба пубертета и онда остане у истој мери. Сви чланови једне породице имају воњу од прилике заједничку, и она им остаје и онда, кад не станују на једном месту.

— **Јевреји у Тесалији**. По рачуну атинскога листа „Акрополис“, три четвртине пљачке у Тесалији извршили су турски војници, једну петину извршили су Грци и једну петину Јевреји. О Јевејима у Тесалији пише речени лист, да се од Грка разликују само вером. У свему се они служе грчким језиком и само при богослужењу употребљавају још шпањолски језик. Већином се занимају трговином, али их многи раде занате: обућари су, шеширџије, лимари и т. д. У Лариси било их је 220 фамилија, али како су их Грци почели гонити, остало их је тамо 120. У Волу има 150 јеврејских фамилија, у Трикали 130. Многи шаљу своју децу у грчке школе. Неколико јеврејских ђака из Тесалије

добили су докторат на свеучилишту атинском. Наводећи све то о Јевејима тесалиским, „Акрополис“ иште, да се спрам њих барем онолико има обзира, колико и према мусломанима, већ и за то, што у Македонији има на 120.000 Јевреја, који имају јака утицаја својим трговачким везама и богаством.

— **Даљина звезда од земље.** Немачки астроном Кепфер прорачунао је, колико су од земље далеко звезде, које творе сазвежђе, што га наш народ зове Великим Плугом, и нашао је, да три звезде тога сазвежђа од земље су 12,500.000 пута даље него сунце. То је толико растојање, да зрак од тих звезда потребује преко 200 година времена, докле допре до нас; а сунчевом зраку треба само 8 минута, докле падне на земљу.

НОВИЈЕ.

Лавов, 23. јула. Унијатски митрополит, кардинал др. Силвестар Сембратовић, умрло је данас после подне.

Цетиње, 23. јула. По вестима, које су овамо стигле, црногорско-турска комисија отишла је из Берана, пошто је поделила новаца Србима, којима су Арнаути попалили села.

Мадрид, 23. јула. Пуковник Сан-Мартин стрељан је, што је без боја предао град Понсе. Потпуковник Пуиг, коме је претила иста судбина, сам се убио.

ТЕЛЕГРАМИ
уредништву „Браника“.

Париз, 24. јула. „Сијекл“ доноси један разговор са синовцем мајора Естерхазија, Христијаном Естерхазијем, који криви свог стрица, да му је упропастио имање и да је починио разне преваре.

Мадрид, 24. јула. У Арагонији се опажа карлистички покрет. Послата је војска, да начини тамо мира.

Просвета.

Извештај о српској великој гимназији у Новом Саду за школску годину 1897—8. Овај извештај намењен је успомени покојнога барона Милоша Бајића, највећег мецената српске гимназије новосадске; с тога су место уобичајене научне расправе саопштени говори, што су држали на опелу 7. (19.) августа 1897. Антоније Хаџић, патрон српске велике гимназије, и Милан А. Јовановић професор гимназије новосадске, а затим говор, што је на парастосу 13. (25.) септембра 1897. држао гимназијски катихета Михајло Миловановић. Како је овогодишњи извештај по својој садржини у многом погледу интересантан, то ћемо овде у кратком прегледу изнети поједине податке. Тако пре свега видимо, да је број уписаних ученика био већи, него игда пређе, и то **409**, а на крају школске године остало је 392, међу овима 5 приватних. По вери било их је: православних 370, римокатолика 17, грчкокатолика 3, евангелика 1, мојсијеваца 1. По народности било је: Срба 371, Мађара 1, Хрвата 11, Чеха 1, Руса 3, Немаца 5. Ученика Новосађана било је 45, из Бачке жупаније 144, из других жупанија угарских 54, из Славоније и Хрватске 128, из Босне и Херцеговине 14, из Србије 4, из Црне Горе 1, из других земаља 2. Успех у наукама показали су: скроз врло добар њих 14, добар успех њих 109, довољан 207, недовољан 62. По разредима било је ученика: у I. разр. 78, у II. 66, у III. 54, у IV. 48, у V. 56, у VI. 33, у VII. 37, у VIII. 37. — Кад помислимо да је пређашњих година број ученика на овој гимназији био у пола мањи, онда можемо лако појмити, како су недовољне садашње школске просторије у овој гимназији за толики број ученика, као што беше ове школске године, па за то је крајње време, да се већ једном, и то што пре, отпочне зидање гимназијске зграде. А кад узмемо, да и професори морају свој труд и посао удвостручити према толиком броју ученика, онда се по себи разуме, са каквим се тешкоћама имају они борити у тако скученим школским просторијама.

Даље је вредно напоменути новчане приходе на овом заводу, од којих ученици уживају велике користи; тако налазимо на страни 47. извештај о стању прихода од светосавских беседа и то: за прошлу годину ученицима је издано потпоре 1665 ф. 87 нов., преостала за г. 1898. свота од **9269 ф. 29 нов.** Друштво „Sanitas“ за потпомагање оболелих ученика износило је крајем године 1897. своту од 3872 ф. 45 нов., отуд је издано 1212 ф. 96 нов., преостало за год. 1898. своте од **2659 ф. 49 н.** На страни 60. има занимљив преглед, колико је прихода донела која светосавска беседа, и колико је које године издано ученицима припомоћи од год. 1874. па све до год 1898; отуд видимо, да је у току речених година било прихода заједно са интересом преко **31 хиљаду фор.**, а за исто време издано је ученицима припомоћи преко **19 хиљада.**

Као особита новина на овом заводу мислимо да ће наш српски свет јако интересовати, кад напоменемо, да у новосадској гимназији од новије времена овамо и женске учествују у гимназијској настави, засад још као приватне ученице, од којих ће једна већ идуће школске године полагати испит зрелости.

Трговина.

Нови Сад, 24. јула 1898.

Цене су биле: жито прве каквоће 8 ф. 30 40 н., друге каквоће 7 ф. 60—— н., зоб 5 фор. ——— н., јечам 5 фор. —— н., кукуруз стари 4 ф. 60—80 н., пасуљ бели 7 ф. ——— н., жути 6 ф. 80 н., вика 7 ф. —— н., мухар 3 ф 60 н., проја 3 ф. 60— н., репица 8 ф. 60 н. Вуна 80 ф. —— н. Све од 100 кгр.

Течај вредности новаца на берзи у Будим-Пешти 24. јула 1898.

11 кр. дукати (нови)	5 ф. 65 н.
„ „ „ (стари)	9 ф. 62 н.
Дукати од 20 франака	5 ф. 52 н.

ОГЛАСИ.

КЊИЖАРА
МИТЕ СТАЈИЋА
У БЕОГРАДУ

потребује доброг млађег спомоћника. Ступити може одма. 297 1—1

ТРГОВИНА

галантеријске, мануфактурне, беле и плетене робе стовариште ципела и мушки шешира,

КОСТЕ ИЛИЋА У ЗЕМУНУ

потребује 2 спомоћника и два практиканта.

Спомоћници, који говоре српски, немачки и мађарски и који су у сличним радњама сервирали, имају првенство. Ступање одма. 296 1—3

НА ТРГОВАЧКО
ПОУЧНОМ И ВАСПИТНОМ ЗАВОДУ
У ЉУБЉАНИ,

који је основан 1834. године отпочеће предавања 1. октобра 1898. године.

Извештај и правила даје

ФЕРДИНАНД МАР,
царски саветник као власник и управитељ завода.

291 1—3

ЈЕДАН МЛАД ЧОВЕК,

неожењен, 25 година стар, који говори три језика: српско-хрватски, немачки и мађарски, **тражи** уз повољне услове **место за општинског дипничара.** Ближа извешћа у администрацији листа, уз пошиљку биљеге од 10 нов. за одговор. 294 1—2

ПРОДАЈА.

Перлеска среска штедионица продаје своје у Перлезу налазеће се две велике куће од солидног материјала са три штале и 1253 □ кућњег грунта под врло повољним условима и јефтино; куће су врло згодне за ратаре. За ближа извешћа ваља се обратити на управу.

293 1—3 ПЕРЛЕСКА СРЕСКА ШТЕДИОНИЦА
ДЕОНИЧАРСКО ДРУШТВО.

296 2—3

Стечај.

Расписује се стечај на упражњено шесторазредно мушко учитељско место. Дужности су му прописане у прев. кр. решкрипту од 1872., осим тога има у цркви десну певницу држати. Компетенат треба да је свршио сомборску препарандију а дужан ће бити и у црк.-школ. седницама перо водити.

Плата је 360 ф. а. вр., 40 ф. за пофторну школу, 10 ф. за писаћи прибор, 6 ланаца комасиране земље и $^1/_2$ ланца пољске баште, на које има порез и еквивалент плаћати, 4 хвата дрва, слободан стан са 2 патосане собе, кујном, шпајзом, подрумом, шупом, шталом и пространом од авлије заграђеном баштом.

Жеља је, да се компетенти — (н. пр. недељом или празником) и лично пријаве. Првенство имају они, који су, осим осталог, вични још и — нотама, а дотични изабрани г. би — у случају обучавања, односно даљег усавршавања овдашње младежи у ноталном појању — разуме се, пристојном наградом награђен био.

Рок стечају истиче 22. августа по старом календару т. г.

У Великом Средишту, (код Вршца) 12. јула 1898. год.

Поп-Павле Михајловић, шк. управитељ. Жива Станчулов, председник школ. одбора.

5866. sz. tkv. 1898.

Kivonat az árverési hirdetményből.

A titeli kir. jbság mint tkvi hatóság közhirré teszi, hogy Jankovits Jován ujvidéki lakós végrehajtatónak Sztankovits szül. Sztefanovits Julianna ujvidéki lakós végrehajtást szenvedett ellen 180 frt tőke és járulékai iránt folytatott végrehajtási ügyében a titeli kir. jbiróság mint tkvi hatóság területén a gyurgyevoi 323. lapszámú tjkvben végrehajtást szenvedett nevén álló 170. sz. ház 800 □-öl házhely 1960 frt becsárban nyilvános árverés utján el fog adatni.

Határnapul 1898. évi szeptember hó 2-ik napjának dél előtti 10 órája Gyurgyevó községházához kitűzetik oly hozzáadással, hogy az ingatlan ezen határnapon a becsáron alol is el fog adatni.

Kikiáltási ár a fenti becsár, melynek 10% venni szándékozók készpénzben vagy az 1881. 60. t. czikk 42. §-ában jelzett árfolyammal számitott és 1881. évi 3333. sz. J. M. rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értekpapirban a kiküldött kezéhez letenni vagy az 1881. 60. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a biroságnál előleges elhelyezéséről szabályszerű elismervényt átszolgáltatni kötelesek.

Vevő köteles a vételárát három egyenlő részletben és pedig az elsőt 30 nap, a másodikat 60 nap a harmadikat 90 nap alatt mindig az árverés napjától számitott 5% kamatokkal a titeli kir. adóhivatalnál lefizetni.

Kelt Titelen, 1898. évi junius hó 10. napján.

Ján Géza, s. k.
kir. aljbiró.

Трговачка-Академија у Грацу.

Академија почиње 15. септембра т. г своју тридесетшесту школску годину.

Трогодишње похађање школе а и једна припремна класа, за оне, који још у академију не могу бити примљени.

Који сврше овај завод имају право на једногодишњу војничку службу.

Течај Абитуријената. Једногодишњи трговачки течај за оне, који су свршили средње школе, те се сасвим одају на трговачко поље или који хоће да уз великошколску науку и трговачку струку изуче.

Извештаји у погледу **примања и препитања**, као и опширан програм може се добити код **управе трговачке академије у Грацу.**

А. Е. пл. Шмид,
управитељ.

257 4—8

НИКОЛЕ КАПАМАЦИЈЕ

ТРГОВАЧКА ШКОЛА
И
ПАНСИОНАТ
У БЕЧУ.

(Адреса: N. Kapamadžija, Wien VI. Mariahilf, Millergase 43.)

Циљ је ове школе, да младиће, који немачки знају, обично за 2 године у трговачким наукама тако обучи и усаврши, да буду способни у сваком трговачком или фабричком комптоару, у банкама или новчаним заводима ваљано радити. Они ђаци пак, који без икаквог знања немачког језика у школу ступе, морају прво немачки научити, па онда тек могу бити редовни ђаци.

За зрелије младиће са добром школском припремом и знањем немачког језика постоји једногодишњи стручни курс (Einjähriger Fachcurs), у ком се горе поменута циљ за 10 месеци може постићи.

Срби-ђаци имају осим редовних предавања (која су чисто на немачком језику) и засебну наставу, где свестрано и темељно уче немачки језик и по нешто од других предмета, које на српском, које на немачком језику.

Школарина износи (осим 2 фор. уписанне) 100 фор. а. вр. годишње, а може се и полугодишње напред платити.

Књиге стају од прилике 10 фор.

У свези са школом и у истом здању постоји и новоуређени

ПАНСИОНАТ

где су ђаци не само у брижљивој нези и под строгим надзором добро смештени, него и засебну поуку како у немачком језику, тако и у осталим трговачким наукама добивају.

„Како је место у пансионату ограничено, а више од половине места већ сад попуњено, то се могу нове пријаве само онда осигурати, ако се што пре учине и прва рата пансионатске своте по програму одмах уплати.“

На жељу родитеља смешта директор ђаке и у приватним кућама на стан и кост.

Школа почиње 4. (16.) септембра.

265 7—9 **Програми се шаљу на захтевање бесплатно.**

ЧУВАЈМО СЕ ОД ПОДРАЖАВАЊА И ФАЛЗИФИКАТА!!

За одржавање и неговање **лепоте женскиња** најбоље је средство свуда омиљена и светскога гласа:

„Корнелија помада за лице“.

КОРНЕЛИЈА-КРЕМ (законом обезбеђено).

Овај изврсно састављени **крем** заузима прво место међу свима помадама и улепшавајућим средствима за лице, јер не садржи **никаквих шкодљивих честица**, — **није мастан**, те већ после кратке употребе мора се скакоме допасти, пошто даје лицу изванредну нежност, свежу, чисту и младалачку боју, **што се никојим другим средством не може постићи.**

„Корнелија помада за лице“ је сигуран лек против: **бубуљица**, сунчаних пега, (Sommersprossen), **црвенила носа, митесера, лишаја, испуцане коже на рукама**, црвених флека и свију других **нечистоћа на лицу**, и т. д. и т. д.

ЦЕНА: **једна мала тегла са упутством за употребу 1 крупа, велика тегла 2 круне.**

Наручбине опремам уз потпуну дискрецију за готов новац или уз поузеће (Nachnahme).

ПОСЛУГА ТАЧНА И БРЗА.

Главна стоваришта у **Будимпешти**: Török József gyógyszertára, Király utcza 12. и Dr. Egger Leó gyógyszertára, Váczikörút 17.

Централно стовариште за поштанско разашиљање:

МИЛЕТА ЛЕСКОВАЦ, апотекар „код круне“.
Стари Врбас, (Бачка) број 50.

184 24—154

У мојој лекарници могу се добити у богатом избору и сви домаћи и страни лековити специјалитети превоји, париски специјалатети од гуме, сви тоалетни и парфимеријски предмети, и т. д. **по најјефтинијим ценама.**

Препродавцима велики рабат дајем.

БЕЗ КОРНЕЛИЈА ПОМАДЕ НЕ ТРЕБА ДА ЈЕ НИЈЕДНА ДАМА.

Против флека на лицу најбоље је средство „Корнелија помада за лице“ од апотекара М. Лесковца.

Власник и издавалац: Дружина Браника. **Одговорни уредник Никола Јоксимовић.** **Штампарија Браће М. Поповића у Новом Саду.**